

“ทำไมน้องไม่แต่งงาน”: โลกทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงและการแต่งงานในสังคมไทย

“Why Do Not You Get Married?”: World View of Woman and Marriage in Thai Society

สุรางคนางค์ รัตน์วิจารณ์ (Surangkhanang Rattanawijan)

E-mail: surangkhanang_pg@outlook.com

ดาราพร ศรีม่วง (Daraporn Srimuang)

E-mail: dsrimuang@hotmail.com

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakorn Si Ayutthaya University

Received: July 14, 2022, Revised: September 14, 2022, Accepted: December 3, 2022

บทคัดย่อ

เพลงลูกทุ่งเป็นหนึ่งในการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดแนวคิดของสังคมที่สะท้อนโลกทัศน์ของสังคมไทย การศึกษาเพลง “ชวนน้องแต่งงาน” ซึ่งเป็นหนึ่งในเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างยาวนานเพื่อศึกษาโลกทัศน์ที่แฝงอยู่ในบทเพลงจึงสามารถแสดงให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงและการแต่งงานของคนไทย โดยเฉพาะโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง ดังปรากฏคำเรียกฝ่ายชายเป็นพี่ฝ่ายหญิงเป็นน้อง และการเกี่ยวพาราสีด้วยการใช้ถ้อยคำที่แสดงความเหนือกว่าของฝ่ายชายอยู่เสมอ และการใช้คำพูดเสียดสีผู้หญิงเพื่อแสวงหาผลสำเร็จจากการเกี่ยวพาราสีของฝ่ายชาย ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงกรอบของสังคมที่กดดันให้ผู้หญิงต้องมีการครองตามระยะเวลาอันเหมาะสมตามค่านิยมของสังคม มิเช่นนั้นอาจถือเป็นเรื่องผิดบาปหรือลดทอนคุณค่าตนเองเหมือนสิ่งของที่ล่วงเลยเวลาแล้วไม่ถูกใช้งานอันสะท้อนโลกทัศน์ว่าผู้หญิงเป็นวัตถุแห่งความสวยงามและจำเป็นต้องประพฤติดนตามกรอบของสังคมอยู่เสมอแม้แต่เรื่องการแต่งงานของตนเอง

คำสำคัญ: โลกทัศน์ ผู้หญิง แต่งงาน

Abstract

Country song could be used as a linguistic instrument to convey social concept reflecting Thai society world view. This study was investigated “Will You Marry Me? (ชวนน้องแต่งงาน)”, a long lasting popular country song, to project the world view in the lyric. The result showed that the world view of Thai woman and marriage, especially the world view of relation between man and woman. As appeared in the lyric, the male term was elder (พี่) while the female term was younger (น้อง). For the flirtation, the words also implied the male dominance. Furthermore, the sarcasm was used against the woman for accomplishment of flirtation provided by male. It reflected social framework

forcing a woman to have a partner in an appropriate time according to social value. On the other hand, it was sinful. She might be degraded as an expired stuff. Moreover, it reflected the world view representing the woman as a charming object and the woman must have behavior according to the social framework, even her own marriage.

Keywords: Word View, Woman, Marriage

บทนำ

ภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนความคิดของผู้ใช้ภาษาให้ปรากฏขึ้น และเมื่อสังคมใดสังคมหนึ่งมีภาษาเป็นสื่อกลางที่รับรู้ร่วมกันระหว่างคนในสังคม ภาษาก็จะแสดงให้เห็นถึงแนวคิดหรือมุมมองที่คนในสังคมนั้น ๆ มีร่วมกันได้ด้วยแนวคิดร่วมเช่นนี้ คือ “โลกทัศน์”

โลกทัศน์ (World view) หมายถึง ทรรศนะในการมองโลกและสังคมของบุคคล เป็นภาพของโลกหรือสังคมที่บุคคลรับรู้โดยผ่านกระบวนการและระบบวิธีคิดในการประเมินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีพื้นฐานอันหล่อหลอมจากวัฒนธรรมแวดล้อมในสังคมที่บุคคลนั้นเติบโตมา อันได้แก่ ทรรศนะ ความคิด ความเชื่อ และค่านิยม ทั้งของบุคคลและของสังคมนั้น ๆ โลกทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดทิศทางชีวิตของแต่ละคน อีกทั้งเป็นตัวกำหนดทิศทางสังคมของมนุษย์ด้วย (วรารัตน์ มหามนตรี, 2557, น. 3) โลกทัศน์เหล่านี้สามารถสะท้อนออกมาจากการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ของมนุษย์ในแต่ละสังคมได้ และการใช้ภาษานำเสนอเรื่องราวหรือเสนอความรู้สึกที่เป็นที่นิยมแพร่หลายรูปแบบหนึ่ง คือ เพลง

เพลง เกิดจากการนำดนตรีและคำร้องหรือเนื้อเพลงมาประกอบกัน เป็นการใช้อาถาถ่ายทอดเรื่องราวสั้น ๆ จากผู้ร้องหรือนักแต่งเพลงไปสู่ผู้ฟังเป็นลักษณะของการสื่อสารอย่างหนึ่ง ผู้ส่งสารย่อมต้องคัดสรรสารที่จะส่งออกไปให้ตรงกับใจผู้ฟังหรือผู้รับสาร เพลงที่จะประสบความสำเร็จจึงมักเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับแนวคิดหรือสภาวะการณ์ของสังคมในขณะนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า เพลงจะได้รับความนิยมก็ต่อเมื่อมุมมองและความคิดของผู้แต่งเพลงตรงกันกับแนวคิดร่วมของสังคม เพราะฉะนั้นหากพิจารณาจากเนื้อเพลงแต่ละเพลงในฐานะรูปแบบภาษาที่สร้างสรรค์ ส่ง และรับสารโดยผู้ใช้ภาษาในสังคมเดียวกัน ย่อมทำให้สามารถรับรู้ถึง “โลกทัศน์” ของสังคมนั้น ๆ ไปพร้อมกันด้วย

ในสังคมไทย เพลงลูกทุ่ง เป็นประเภทของเพลงที่ได้รับความนิยมสูงมาโดยตลอด เนื่องจากนักประพันธ์เพลงตั้งแต่ยุคแรกเริ่มนิยมหยิบยกเรื่องราวในวิถีชีวิตมาถ่ายทอดผ่านคำร้อง เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งที่ผู้ประพันธ์นำเสนอ นั้นมีความหลากหลาย ทั้งเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ วิถีชีวิต ความรัก ผู้หญิง การเกี่ยวพาราสีและความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงล้วนเป็นเนื้อหาที่น่าสนใจ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงเพราะภาพลักษณ์ของผู้หญิงและความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงที่ปรากฏในเพลงนั้น มีปฏิสัมพันธ์สอดคล้องกับสังคม เศรษฐกิจ ค่านิยม และวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นวัตถุดิบที่สำคัญให้กับผู้ประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมา (ประสิทธิ์ แยมศรี, 2548, น. 1) ประกอบกับการสื่อสารอารมณ์อันอ่อนละเมียดผ่านการคัดสรรถ้อยคำอย่างบรรจงเพื่อให้สอดคล้องกับท่วงทำนอง เพลงลูกทุ่งจึงยังคงได้รับความนิยมอยู่เสมอ

เพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมเป็นพิเศษนั้นโดยมากมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก โดยเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเกี้ยวพาราสีที่มักจะมีท่วงทำนองสนุกสนานและคำร้องจะมีการใช้ถ้อยคำเ้าหยอกด้วยระดับภาษาไม่เป็นทางการร่วมกับการใช้ชั้นเชิงการ “เกี้ยวสาว” ตามแต่ผู้ประพันธ์จะมีกลวิธีในการนำเสนอ ทำให้เพลงลักษณะนี้ถูกสร้างขึ้นจำนวนมากและได้รับความนิยมสูงยิ่ง ทั้งยังคงได้รับความนิยมต่อเนื่องยาวนาน ดังเช่นเพลงลูกทุ่งชื่อดังที่สร้างประโยชน์อดนิยมนานติดปากคนไทย จากเนื้อเพลงตอนหนึ่งว่า “ทำไมน้องไม่แต่งงาน” นั่นคือ เพลง ขวณน้องแต่งงาน

ทำไมน้องไม่แต่งงาน

เพลง ขวณน้องแต่งงาน เป็นเพลงลูกทุ่งเชิง “เกี้ยวสาว” ยอดนิยมนีกเพลงหนึ่ง ที่ปรากฏขึ้นในวงการเพลงลูกทุ่งตั้งแต่ พ.ศ. 2524 และยังคงเป็นที่รู้จักอยู่ในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ทั้งในรูปแบบการนำมาขับร้องซ้ำ (cover) เรียบเรียงดนตรีใหม่ การเล่นดนตรีและขับร้องสดแล้วอัปโหลดคลิปลงเว็บไซต์ Youtube จนมียอดผู้เข้าชมเป็นจำนวนหลักล้าน เช่น คลิปวิดีโอ “ขวณน้องแต่งงาน-ฟ็อกส์ บิ๊กอาย (cover version) จากช่อง คณะเอวีรุ่ม OFFICIAL มียอดผู้เข้าชมมากถึง 2,882,493 ครั้ง คลิปวิดีโอ “ขวณน้องแต่งงาน ขวณน้องแต่งงาน วงกลม แสดงสด (งานรดตันโลจำปาอะซิง)” มียอดผู้เข้าชม 10 ล้านครั้ง หรือแม้แต่้นำเพลงที่ร้องซ้ำหรือเรียบเรียงใหม่ไปสร้างคลิปวิดีโอสั้นในแอปพลิเคชันที่กำลังเป็นที่นิยมอย่าง Tiktok นอกจากนี้ส่วนหนึ่งของเนื้อเพลงขวณน้องแต่งงานก็ยังกลายเป็นหนึ่งในประโยชน์อดนิยมในสังคมไทย นั่นคือ “ทำไมน้องไม่แต่งงาน”

เนื้อเพลง “ขวณน้องแต่งงาน”

ทำไมน้องไม่แต่งงาน	จะอยู่อีกนานเท่าไร
จะครองโสดความสาวให้หนาวใจ	ไว้คอยใครเล่าหนา
ประเดี๋ยวก็ก่แก่เกินกาล	เหมือนเรือขึ้นคานเกยท่า
ใครจะมาเมียงมองและหมายตา	ตอนวัยชราหย่อนยาน
แต่งงานเถิดน้อง	อย่ามัวแต่มองข้ามผ่าน
เดี๋ยวตายไปยมบาลไม่สงสาร	อดขึ้นสวรรค์เลยหนอ
ทำไมน้องไม่แต่งงาน	หรือเธอต้องการคนหล่อ
รูปร่างของพี่ก็ดีพอ	มาเถิดหนอ มาแต่งงานกัน

เพลงขวณน้องแต่งงานต้นฉบับนั้นขับร้องโดย กรุงไกร กรุงสยาม บันทึกลงเสียงช่วงปีปลายปี พ.ศ. 2524 และเป็นเพลงที่โด่งดังอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ยอดรัก สลักใจ นักร้องเพลงลูกทุ่งชื่อดังในยุคเดียวกันนำมาร้องด้วย ต่อมา พ.ศ. 2539 จักรพรรณ์ อาบครบุรี (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น จักรพันธ์ ครบุรีธีรโชติ) นักร้องลูกทุ่งชื่อดังก็ได้้นำเพลงนี้มาบันทึกเสียงเป็นอัลบั้มออกวางจำหน่ายอีกครั้ง ทำให้เพลงขวณน้องแต่งงานยังคงเป็นเพลงอันคุ้นเคยในสังคมไทยด้วยเนื้อเพลงที่มีชื่อเสียงที่สุดประโยคเดิม คือ “ทำไมน้องไม่แต่งงาน” และมีการนำประโยคนี้อไปใช้สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับแต่งงานหรือไม่แต่งงานของหญิงไทยในปัจจุบัน เช่น การเขียนบทความออนไลน์กล่าวถึงค่านิยมในการแต่งงานที่ลดน้อยลงของผู้หญิงยุคปัจจุบัน อาทิ เรื่อง “กลุ้มใจ “ทำไมน้องไม่

แต่งงาน” หญิงไทยจบตรี 60% ครองโสด”จากเว็บไซต์ www.thairath.co.th (ไทยรัฐ, 2563), บทความเรื่อง “ทำไมน้อง (ไม่) แต่งงาน” จากเว็บไซต์ <https://www.creativethailand.org> (บุษกร บุษปอภารต, 2564) และบทความเรื่อง “ทำไมน้องไม่แต่งงาน ? ผลกระทบของการศึกษาต่อการตัดสินใจแต่งงานและมีลูกของ หญิงไทย” จากเว็บไซต์ <https://www.pier.or.th> (ศศิวิมล วรณศิริ ปวีณวัฒน์, 2563) เป็นต้น

การตั้งคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจคู่ครองของผู้หญิงซึ่งเป็นสาระสำคัญของเนื้อเพลงชวนน้องแต่งงาน สะท้อนให้เห็นสิทธิในการตั้งคำถามของฝ่ายชายที่มีต่อฝ่ายหญิงเกี่ยวกับการแต่งงาน กล่าวคือ ฝ่ายชายมีอำนาจมากพอที่จะสามารถถามเรื่องส่วนตัวของผู้หญิงได้โดยมีวัตถุประสงค์แฝงที่จะเชิญชวนให้ฝ่ายหญิงสนใจตนในลักษณะเกี่ยวพาราสีแต่เป็นการเกี่ยวในลักษณะการตั้งคำถามเรื่องส่วนตัว อาจเรียกได้ว่าผู้ประพันธ์เพลงและผู้ร้องเป็นเสมือนตัวแทนของฝ่ายชายในเนื้อเพลงหรืออาจเป็นเสมือนตัวแทนของผู้ชายในสังคมไทย แต่เนื้อเพลงที่แสดงออกถึงการ “ตั้งคำถามเรื่องส่วนตัว” นี้มีเค้าของการ “วิพากษ์” ผู้หญิงอันเป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในสังคม มีน้ำเสียงคล้ายสั่งสอนปณิธานและตั้งคำถามเชิงวาทศิลป์เกี่ยวกับการเลือกผู้ชายเป็นคู่ครองของฝ่ายหญิง กล่าวคือ สังคมหรือผู้ชายในสังคมมีมีโนทัศน์ที่ระบุคุณลักษณะบางประการของผู้หญิงตามค่านิยมส่วนใหญ่ของสังคมเสมอ และพร้อมจะตั้งคำถามเมื่อพบสถานการณ์หรือผู้หญิงที่ทำให้ความเข้าใจเดิมของตนคลาดเคลื่อนโดยแสดงออกผ่านบทเพลงที่แต่งโดยผู้ชายหรือมีตัวละครเอกตามเนื้อหาในบทเพลงเป็นฝ่ายชาย

ถิรนนท์ อนุวัชรวิวงศ์ (อ้างถึงใน ทับทิม ชัยชนะ, 2559) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า เพลงลูกทุ่งทั้งเก่าและใหม่ส่วนใหญ่ประพันธ์โดยผู้ชาย ผู้ชายเป็นผู้กำหนดเนื้อหาของเพลงแม้ว่าเพลงนั้นจะร้องโดยผู้หญิงหรือผู้ชายก็ตาม วงการเพลงคงเหมือนกับวงการสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ที่เริ่มต้นด้วยผู้ชาย ผู้ประพันธ์เพลงในฐานะผู้ผลิต ผู้เรียบเรียง หรือนายด่านข่าวสาร ล้วนเป็นผู้ชายทั้งสิ้น ฉะนั้นภาพของผู้หญิงที่ปรากฏในเพลง เป็นภาพที่ผู้ประพันธ์เพลงชายคิดว่าผู้หญิงควรเป็นเช่นไร หาใช่ภาพของผู้หญิงที่มองตัวเองจริง ๆ เช่นเดียวกับการตั้งคำถามต่อตัวละครผู้หญิงในเพลง “ชวนน้องแต่งงาน” ที่เป็นเสมือนการตั้งคำถามโดยตัวแทนเพศชายที่มีต่อ “ภาพของผู้หญิง” ตามสมมติฐานที่ว่า “ผู้หญิงควรเป็นเช่นไร” การวิเคราะห์เนื้อเพลง “ชวนน้องแต่งงาน” เพื่อศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยที่แฝงผ่านเนื้อหาในบทเพลงจึงน่าจะแสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในสังคมไทยได้อย่างแยบยล โดยเฉพาะโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงและการแต่งงานในสังคมไทย

ชายเป็นพี่ หญิงเป็นน้อง

เมื่อพิจารณาเฉพาะในเนื้อเพลงนี้ ฝ่ายชาย ซึ่งแทนโดยผู้ร้อง คงจะมีอายุมากกว่าฝ่ายหญิง เนื่องจากการใช้คำว่า “พี่” แทนตัวฝ่ายชาย และใช้คำว่า “น้อง” เมื่อกล่าวถึงฝ่ายหญิง แม้อาจมีความเป็นไปได้ในข้อเท็จจริงว่าเป็นการใช้คำเรียกเพื่อความสนิทสนมด้วยการใช้คำเรียกญาติโดยไม่ได้จำเพาะไปที่อายุ แต่การที่ฝ่ายชายเลือกเรียกตนเองว่า “พี่” ก็ยังเป็นการแฝงสถานภาพเหนือกว่าเพราะคำว่า “พี่” เป็นคำที่มนัถึงความอาวุโสซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมไทยให้ความสำคัญ (ภาสินี เต็มรัตน์, 2555, น.78) การใช้คำเรียกดังกล่าวแสดงถึงมุมมองบางประการที่สังคมมีต่อการเลือกหรือหมายตาคู่ครอง ดังร่องรอยที่แสดงถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับวัยระหว่างคู่ครองดังกล่าวซึ่งปรากฏให้เห็นในวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ ของไทย กล่าวคือ ตัวละครชายหญิงในวรรณคดีใช้สรรพนาม “พี่” และ “น้อง” เรียกแทนกันและกันตามความต่างของวัยในลักษณะเดียวกัน คือ ฝ่ายชายอายุมากกว่า และใช้คำว่า “พี่” เป็นทั้งสรรพนามบุรุษที่หนึ่งและ

สรรพนามบุรุษที่สอง ในขณะที่ฝ่ายหญิงมีอายุน้อยกว่าจะใช้คำว่า “น้อง” เป็นทั้งสรรพนามบุรุษที่หนึ่งและสรรพนามบุรุษที่สอง

ตัวอย่าง เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน พลายแก้วเป็นชู้กับนางพิม

อนิจจาแก้วตาของพี่เอ๋ย กะไรเลยด่วนขับเสียดง่ายง่าย
พี่รักพิมปั้มจะดีให้ตนตาย พี่งัวเงียวันนี้ได้พบน้อง

(ขุนช้างขุนแผน, 2555, น. 69)

เรื่อง สังข์ทอง ตอน เจ้าเงาะได้นางรจนา

ยอดเอ๋ยยอดมิ่ง จะแจ้งความตามจริงไม่มุสา
ตัวพี่นี้หน่อกษัตรา นามกรชื่อว่าพระสังข์ทอง
แกล้งเล่าแต่ตันไปจนปลาย บรรยายตามเรื่องที่เคื่องข้อง
เป็นความในใจที่ซ่อนนี้น้อง นวลละอองอย่าแหม่งแคลงใจ

(พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ, 2540, 183)

นอกจากนี้ยังปรากฏการใช้คำว่า “พี่, น้อง” เรียกแทนตัวละครชายหญิงในเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงยุคเก่า จนอาจเรียกได้ว่าเป็นลักษณะทั่วไป เช่น

ชาย : ใกล้ถึงวันวิวาห์แล้วหนายอดดวงใจ หญิง : หวันไม่หาย น้องหวันไม่หาย พี่เอ๋ย

(บทเรียนก่อนวิวาห์)

ลิ้มรักลิ้มรสลิ้มไปหมดที่เคยทดลอง อ้อมแขนที่เคยประคอง น้องอยู่ในอ้อมแขนใคร
ดึกคืนคืนนี้พี่คงเฝ้าคอยเหมือนก่อน มิได้หลับนอนเฝ้าแต่ทอดถอนฤทัย

(โปรดเกิดดวงใจ – ทูล ทองใจ)

เสียงรด่วนขบวนสุดท้าย แว่วดังฟังแล้วใจหาย หัวใจน้องนี้แทบขาด
พี่จำลาแล้ว น้องแก้วต้องจำนิราศ ดังถูกสายฟ้าฟาด หัวใจน้องจะขาดแล้ว

(ด่วนพิสวาศ – ผ่องศรี วรนุช)

ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นค่านิยมการเลือกคู่ครองในสังคมของไทยที่มีมาแต่โบราณว่าผู้ชายนิยมเลือกหญิงที่มีอายุน้อยกว่ามาเป็นภรรยา ในขณะเดียวกัน ผู้หญิงก็ต้องมีสามีที่อายุมากกว่า เป็นค่านิยมที่แม่ไม่ได้ระบุเป็นกฎหมายบ้านเมือง แต่คนในสังคมมีแนวโน้มยึดถือปฏิบัติตามมาเป็นเวลานาน สอดคล้องกับอารีวรรณ หัสติน (2558) ที่กล่าวถึงแนวคิดเรื่องอายุที่เหมาะสมของชายหญิงในการแต่งงานว่า ค่านิยมในอดีตผู้ชายมักจะต้องมีอายุที่มากกว่าผู้หญิง ยิ่งมากยิ่งขึ้นเพราะหมายถึงวุฒิภาวะในการตัดสินใจ ดูแล ในฐานะของการเป็นหัวหน้าครอบครัว ในขณะที่หากผู้หญิงมีอายุมากกว่าผู้ชายมักจะถูกรังแกมากกว่า และเป็นที่ไม่น่ายินดีนักสำหรับครอบครัวฝ่ายชาย อย่างไรก็ตามค่านิยมนี้มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน สังเกตจากเพลงรักที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันไม่มีการใช้คำที่แสดงถึงค่านิยมเรื่องความต่างด้านอายุระหว่างชายหญิง ดังความเห็นของ สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์ว่า “แบบแผนในเรื่องนี้ก็จะเปลี่ยนไปในเรื่องของผู้ชายจะต้องอายุมากกว่าผู้หญิง เดิมนี่ก็อาจจะเลื่อนหายไปเช่นอนาคตก็อาจจะมีแนวโน้มที่ว่าผู้หญิงอายุมากกว่าผู้ชายหรือมากกว่าเยอะ ๆ ด้วย” (อ้างถึงใน อารีวรรณ หัสติน, 2558, น. 70)

อายุของผู้หญิง

คำร้องว่า “ทำไมน้องไม่แต่งงาน” เป็นรูปแบบคำถามที่ปรากฏตั้งแต่ตอนต้นของเพลงและปรากฏซ้ำอีกครั้งที่ท่อนสุดท้ายของเพลง กลายเป็นประโยคที่ติดหูและใช้เป็นสำนวนหยอกเย้าต่อมาเรื่อย ๆ การนำคำถาม “ทำไมน้องไม่แต่งงาน” มาใช้เป็นใจความสำคัญของเนื้อเพลงแสดงให้เห็นว่าการแต่งงานของผู้หญิงในสังคมไทยมีกรอบหรือเกณฑ์บางประการที่เป็นมาตรฐานสังคมกำหนดไว้ ทำให้การที่ผู้หญิงคนหนึ่งยังไม่แต่งงานเป็นเรื่องแปลกหรือผิดวิสัย เมื่อพิจารณาคำร้องท่อนต่อไปว่า “จะอยู่อีกนานเท่าไร จะครองโสดความสาวให้หนาวใจ ไว้คอยใครเล่าหนา” จะสามารถอนุมานได้ว่า ผู้หญิงในเนื้อเรื่องของเพลงน่าจะมีอายุอยู่ในวัยที่สังคม “กำหนด” ไว้ว่าควรแต่งงานได้แล้ว

เมื่อพิจารณาคำร้องท่อนต่อไปว่า “ประเดี๋ยวก็แก่เกินกาล” ยิ่งเป็นการย้ำให้เห็นถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในสังคมไทย โดยเฉพาะด้าน “คุณสมบัติของผู้หญิงที่จะแต่งงาน” กล่าวคือสังคมไทยในยุคของเพลงชวณ้องแต่งงานนั้นมีค่านิยมว่าผู้หญิง “ต้อง” แต่งงานเมื่อถึง “วัย” ที่สังคมเห็นว่าสมควรและจะแต่งงานได้เฉพาะในช่วงวัยหนึ่งเท่านั้น ราวกับว่าถ้ามีอายุมากหรือน้อยกว่าค่านิยมที่สังคมกำหนดว่าสมควรแล้วผู้หญิงจะไม่สามารถแต่งงานได้ แสดงให้เห็นว่าสังคมให้ความสำคัญกับอายุของผู้หญิงเป็นอันดับแรก ๆ ผู้ประพันธ์จึงเลือกนำเสนอเนื้อความเกี่ยวกับอายุเป็นประเด็นแรกในคำร้อง

การกำหนดวัยที่เหมาะสมในการแต่งงานสำหรับหญิงไทยนั้นเป็นค่านิยมที่มีมาแต่โบราณ ทั้งยังเป็นค่านิยมที่สำคัญมากในลักษณะที่ส่งผลต่อความอับอายหรือความภาคภูมิใจของครอบครัวที่มีบุตรชายหญิงที่เจริญวัยเต็มที่แล้ว ดังเสฐียรโกเศศ อธิบายว่า

อีกอย่างหนึ่งการมีเหย้ามีเรือนของชาวไทยแต่ก่อน เมื่อเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้วก็ต้องมีคู่ครองไปสร้างบ้านปลูกเรือนอยู่ของตนเองโดยอิสระเป็นเรื่องของธรรมดาบังคับ ถ้ามีอายุเลยเขตที่นิยมกันว่าอยู่ในวัยหนุ่มสาวแล้ว ยังไม่มีเรือนตามประเพณี ก็ถือกันว่าเป็นที่น่าอับอายขายหน้ากันเพราะเป็นคนไม่มีหลักแหล่งแปลงที่ของตนเอง เรียกกันว่าเป็น คนค้างทางพายัพเรียกว่า บ่าวเค็นสาวเค็น. (เสฐียรโกเศศ, 2531, น. 41)

นอกจากนี้ยัง วรรณคดีไทยหลายเรื่องก็ยังมีกล่าวถึงความจำเป็นในการแต่งงานเมื่อตัวละครฝ่ายหญิงมีอายุถึงเกณฑ์ ตัวอย่างเช่น

เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน สีดาลือกู่ กล่าวถึงนางสีดา อายุ 16 ปี และท้าวชนกผู้เป็นพระราชบิดาดำริว่าถึงเวลาที่ควรมีคู่ครองแล้ว ดังเนื้อความว่า

เมื่อนั้น	ท้าวชนกจักรวรรดิมาตา
ครอบครองไอลูร์ยศวรรยา	เป็นมหาจรรโลงเลิศไกร
ประกอบด้วยสนมศยงการ	เสนาทวยหาญน้อยใหญ่
ไพร่ฟ้าประชาชนสำราญใจ	ศัตรุหมู่มุ้ยไม่ร่าวี
จึงดำริถวิลในวิญญาน์	ด้วยพระธิดาโฉมศรี
ชันชาก็ได้สืบทปี	ควรที่มีคู่ภิรมย์รัก

(พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, 2558, น. 383)

เรื่อง อุณรุท กล่าวถึงท้าวอุทุมมราชและนางอุบล มีพระราชธิดาชื่อนางศรีสุตา อายุ 14 ปี ความว่า

มีราชธิดานางลักษณ พิมพ์พัทตร์เพ็ญอัสรสวรรค์
ชื่อศรีสุตาดวงจันทร์ ผิวพรรณผุดผ่องดังทองคำ
จำเริญรู้นชั้นชาลิสีปี ส่งศรีวิลาศดั่งเลขา

(ตอนที่ 10 ท้าวอุทุมมราชถวายนางศรีสุตาแก่พระอุณรุท, ม.ป.ป)

ในวัยเพียง 14 ปี แต่ท้าวอุทุมมราชและนางอุบลมีความปรารถนาจะให้นางศรีสุตาแต่งงานกับอุณรุทเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ 2 เมือง โดยมีคำกลอนกล่าวถึงความเหมาะสมเนื่องจาก “จำเริญวัย” แล้ว ความว่า

ลูกเราก็จำเริญวัย ควรให้มีคู่ภริมย์รัก

(ตอนที่ 10 ท้าวอุทุมมราชถวายนางศรีสุตาแก่พระอุณรุท, ม.ป.ป)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นชัดเจนว่าสังคมไทยมีโลกทัศน์เกี่ยวกับการออกเรือนของหญิงสาวที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอายุ นอกจากคุณสมบัติต่างๆที่พึงมีตามลักษณะของกุลสตรีที่ดีพร้อมเป็นแม่ศรีเรือนแล้ว อายุเป็นหนึ่งในคุณสมบัติที่สำคัญที่สุด เป็น “กรอบ” ที่สังคมกำหนดไว้ให้กับชีวิตลูกผู้หญิงได้ดำเนินตาม

นอกจากวรรณคดีไทย บทภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงบางเรื่อง ยังแสดงถึงความคาดหวังในการมีคู่ครองของผู้หญิงที่มีอายุ “เลยวัย” หรือ “เกินกาล” ตามเนื้อเพลงชวนน้องแต่งงาน เช่น ภาพยนตร์เรื่อง “รถไฟฟ้ามหานครเธอ” ซึ่งเป็นเรื่องราวของ “เหมยลี่” ตัวเอกของเรื่องในวัย 30 ปีแต่ยังไม่มีคนรักและแสดงความทุกข์ใจในประเด็นนี้อยู่ตลอดเรื่อง ทั้งยังมีคำพูดของตัวละครอื่นที่แสดงถึงแนวคิดร่วมแบบเดียวกัน เช่น ฉากรับประทานอาหารร่วมกันของครอบครัวเหมยลี่ แม่ของเหมยลี่พูดกับตัวละครฝ่ายชายคนหนึ่งที่นั่งร่วมโต๊ะอาหารจนทำให้เหมยลี่ถึงกับสำลักน้ำว่า “แหม ๆ ๆ จี๊เขาไม่ได้หรอก เอาอาลีไปเป็นเมียเหอะ อ้ออายุ 30 แล้ว ยังซิงอยู่เลย” (ตัวอย่าง รถไฟฟ้า มหานครเธอ (Official Trailer), 2552) หรือตอนหนึ่งของภาพยนตร์เรื่อง ข้างหลังภาพ ปี พ.ศ. 2544 นำเสนอฉากที่คุณหญิงกิริตินางเอกของเรื่องนั่งเป็นทุกข์คิดถึงชีวิตของตนที่ยังไม่มีคู่ครองและมีบทสนทนาระหว่างคุณหญิงกิริติกับแม่ ก่อนที่คุณหญิงกิริติจะร้องไห้เฝ้าเข้ากอดแม่ของตนด้วยความทุกข์ใจ ความว่า

คุณหญิงกิริติ “แม่คะ แม่ทราบไหมคะว่าลูกอายุ 29 ปีแล้ว”
แม่ “แม่ทราบทุกอย่างเกี่ยวกับลูกกับแม่ทุกคนจ๊ะ”
คุณหญิงกิริติ “แม่ช่วยบอกลูก บอกตรงๆนะคะว่า ลูกสวยหรือเปล่า”
แม่ “ลูกสวยมากจ๊ะ สวยกว่าน้องทุกคน”
คุณหญิงกิริติ “แล้วทำไมไม่มีผู้ชายคนไหนมารัก ขอแต่งงานกับลูกเลย เพราะอะไรคะแม่”

(แม่คะ ลูกไม่เข้าใจ : ข้างหลังภาพ, 2563)

บทพูดของตัวละครเอกในภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องแสดงสาระสำคัญเหมือนกันคือความทุกข์ใจของผู้หญิงที่ยังไม่มีคนรักหรือคู่ครองทั้งที่ตนอยู่ในวัย ๓๐ ปี แสดงให้เห็นว่า “วัย” มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีคู่ครองตามโลกทัศน์เกี่ยวกับการแต่งงานสังคมไทย เมื่อวัยล่วงเลยมาจนถึงช่วงที่ “ล้น” กรอบอายุอันเหมาะสมจะถือเป็นเรื่องผิดวิสัยหรืออาจเป็นปัญหาชีวิตสำหรับผู้หญิงได้

การกำหนดกรอบอายุในการแต่งงานสำหรับผู้หญิงไทยไม่เพียงแต่ปรากฏเป็นค่านิยมที่แสดงออกผ่านวิถีชีวิตแต่ยังมีคำศัพท์ที่ใช้เรียกผู้หญิงในช่วงวัยต่าง ๆ กัน ดังปรากฏในอักขรธานศรับท์ หนึ่งในพจนานุกรมยุคแรกเริ่มของไทยมากถึง 12 คำ คือ

สาว, ร่น, คือหญิงแรกเจริญร่นอยู่ในปดมะไวย, มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไปจนอายุยี่สิบนั้น.

สาวแก่, คือหญิงสาวอายุกว่ายี่สิบปี, จนตราบเท่าถึงมีผัว, ถ้ายังไม่มีผัวถึงแก่, เขาเรียกสาวแก่นั่น.

สาวใหญ่, คือหญิงสาวอายุยี่สิบขึ้นไป, จนอายุสามสิบเขาเรียกสาวใหญ่.

สาวเด็ก, คือหญิงสาวเล็ก ๆ อายุสิบสามสิบสี่นั้น, เรียกว่าสาวคือกำลังงามดี.

สาวทันทิก, คือหญิงสาวอายุตั้งแต่ยี่สิบขึ้นไปจนอายุยี่สิบห้าปีนั้น.

สาวเทื่อ, คือหญิงสาวอายุยี่สิบห้าขึ้นไปจนสามสิบนั้นเรียกสาวเทื่อ.

สาวหนุ่ม, คือหญิงสาวอายุยี่สิบห้ายี่สิบหกปีนั้น.

สาวน้อย, คือหญิงสาวร่นอายุสิบสี่สิบห้าขึ้นไปจนอายุสิบเจ็ดปีนั้น.

สาวพรหมจรรย์, คือหญิงสาวร่นอายุสิบสี่สิบห้าปี, ที่ชายยังไม่ได้ถูกต้องโดยสังวาคัน.

สาวร่น, คือหญิงสาวอายุสิบสี่สิบห้าปี, เรียกสาวร่นเพราะเป็นแรกแตกเนื้อเป็นสาวขึ้นมา.

สาวสะเทิน, คือหญิงสาวอายุสิบเจ็ดสิบแปดปีนั้น.

สาวสิบห้า, คือหญิงร่นสาวขึ้น, อายุได้สิบสี่สิบห้าปี, เขาเรียกต่าง ๆ กัน แต่อาการเหมือนกันบ้างนั้น.

(Bradley, 2514, น. 742)

คำเรียกผู้หญิงข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับอายุของผู้หญิงอย่างยิ่ง จึงได้จัดลำดับคำเรียกตามช่วงอายุตั้งแต่เริ่มร่นสาวไว้ถึง 12 คำ พร้อมระบุลักษณะประกอบบางประการไว้อย่างละเอียด สังเกตได้ว่าช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป คำเรียกจะเริ่มเป็นคำที่มีความหมายในทางลบ โดยเฉพาะคำเรียกที่หมายถึงผู้หญิงอายุ 20 ปีขึ้นไปแต่ยังไม่แต่งงานมีสามีจะถูกเรียกด้วยคำที่มีความหมายตอกย้ำให้เห็นความไม่ปกติที่ค่อนข้างไปทางการย่ำให้เห็นวัยที่กำลังจะล่วงเลยไป เช่น สาวทันทิก คำว่า ทันทิก หมายถึง จนแก่, เรียกมะพร้าวที่จนแก่ ว่า มะพร้าวทันทิก, เรียกสาวใหญ่ที่ยังไม่ได้แต่งงาน ว่า สาวทันทิก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 574) รวมถึงคำว่า สาวเทื่อ อันหมายถึงผู้หญิงวัย 25-30 ปี โดยคำว่า เทื่อ ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน (2556) ให้ความหมายว่า สาวแก่, ทันทิก; ไม่ว่องไว ส่วนอักขรธานศรับท์ (Bradley, 2514, น. 312) อธิบายไว้ว่า ไม่ว่องไว, เป็นชื่อผู้หญิงที่เป็นสาวใหญ่ ไม่ว่องไวนั้น, เช่น หญิงสาวมีอายุได้สามสิบห้า เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงในวัย 25 – 35 ปี ถูกสังคมไทยตั้งแต่อดีตจัดให้อยู่ในกลุ่ม “แก่” และควรเป็นวัยที่แต่งงานมีครอบครัวแล้วตามค่านิยม

ผู้หญิงเป็นวัตถุแห่งความงาม

คำร้อง “ประเดี้ยวักแก่เกินกาล เหมือนเรือขึ้นคานคอยท่า ใครจะมาเมียงมองและหมายตา ในวัยชราหย่อนยาน” แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมีแนวคิดที่มองผู้หญิงเป็น “วัตถุแห่งความงาม” ซึ่งความงามในที่นี้จะมิอยู่ในวัยสาวเท่านั้น เมื่อล่วงเลยวัยไปจน “แก่” และมีสภาพผิวหน้า “หย่อนยาน” ทว่าร่างกาย เมื่อนั้นผู้หญิงจะถือว่าไม่งามทันที ทำให้ไม่มี “ใครจะมาเมียงมองและหมายตา” อีก แสดงว่าในมุมมองของผู้แต่งหรืออาจหมายถึงมุมมองของชายทั่วไปในยุคสมัยเดียวกันนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้ชายให้ความสนใจผู้หญิงในแง่ของการหมายปองเป็นคู่ครอง คือ ความงาม

ค่านิยมที่กำหนดคุณค่าของผู้หญิงด้วยการประเมินจากความสวยงามของรูปร่างหน้าตานั้นปรากฏอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนานเช่นเดียวกับค่านิยมเรื่องวัยกับการแต่งงานของผู้หญิง ดังจะเห็นได้จากการกำหนดรูปลักษณ์ของนางในวรรณคดีต่าง ๆ ไว้จนเป็นความงามในอุดมคติ “นางเอก” ในวรรณคดีไทยส่วนใหญ่จะต้องเป็นสตรีที่มีความงามอย่างยิ่งในสังคมที่เป็นฉากของเรื่องราวนั้น ๆ จึงจะเป็นที่หมายปองของตัวละครฝ่ายชายในเรื่องได้อาทิ

ความงามของนางบุษบาจากเรื่อง อิเหนา

ชื่อระเด่นบุษบาหนึ่งหรัด์ ลออเอี่ยมเทียมทัดนางสวรรค์

นางในธรณีไม่มีทัน

ผิวพรรณผุดผ่องดังทองทา

(พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ, 2555, น.19)

ความงามของนางศกุนตลาจากเรื่อง ศกุนตลา

ดูผิวสีนวลละอองอ่อน

มะลิซ้อนดูคำไปหมดสิ้น

สองเนตรงามกว่ามฤคิน

นางนี้เป็นปิ่นโลกา

งามโอษฐ์ดังใบไม้อ่อน

งามกรดั่งลายเลขา

งามรูปเลอสรรพขวัญฟ้า

งามยิ่งบุผาแบ่งบาน

(มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2553, น. 18 – 19)

ตัวอย่างข้างต้น ตัวละครฝ่ายหญิงในวรรณคดีล้วนถูกนำเสนอให้มีรูปลักษณ์ที่งดงามโดดเด่นเป็นพิเศษเสมอ ซึ่งเป็นการสร้างภาพจำให้ผู้เสวยวรรณคดีว่า ผู้หญิงที่มีความงามเท่านั้นที่จะเป็นที่พึงใจของคนในสังคมหรือสามารถแต่งงานได้เนื่องจากเป็นที่หมายปองของผู้ชาย นอกจากนี้ยังมีวรรณคดีบางเรื่องที่น่าเสนอค่านิยมการมีคู่ครองที่มีความงามเป็นคุณสมบัติสำคัญจนถือเป็นเรื่องการตัดสินใจส่วนหนึ่งของชีวิต เช่น นิทานเวตาล เรื่องที่ 7 พรหมณณ์สนธิ์ขอความช่วยเหลือจากพรหมณ์มูลทเวและพรหมณ์ศศิเพื่อให้ได้แต่งงานกับพระนางจันทร์ประภา ด้วยเหตุผลตอนหนึ่งว่า

พระผู้เป็นเจ้าได้ทรงสร้างมณีขึ้นในโลกนี้เป็นอันมาก โดยพระประสงค์จะทรงอุปการะเหล่าชนแต่ มุกดา คือ สตรีนั้น เลิศยิ่งมณีทั้งหลาย บุรุษมีความใคร่พิศมัยก็เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่สตรี และชายที่ สละภริยาเสียแล้ว แม้จะมีสมบัติก็ใช่ว่าจะไร้อ่อน ชายที่ไม่มีเมียสวายนั้นดีกว่าศรีจางานที่ตรงไหน จะต่ำ ช้าไปกว่าสัตว์เลวทรามเสียอีก. (น.ม.ส., 2543, น. 168)

การให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ภายนอกของผู้หญิงในสังคมไทยดังปรากฏร่องรอยในวรรณคดีไทยและคงอยู่อย่างเด่นชัดในเนื้อเพลง “ชวนน้องแต่งงาน” ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์การเลือกคู่ครองของผู้ชายที่ให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ภายนอกเป็นหลัก เกิดเป็นข้อจำกัดของฝ่ายหญิงในสังคมว่าความงามเป็นสิ่งสำคัญที่สุด สิ่งหนึ่งที่สามารถทำให้ได้แต่งงานตามค่านิยมในสังคม สอดคล้องกับการเสนอแนวคิดของ กมลทิพย์ จึงเลิศศิริ ที่กล่าวว่า การจัดตั้งมาตรฐานความงามของผู้หญิงจึงเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิง-ชาย คือ เรื่องการใช้ร่างกายของผู้หญิงเพื่อดึงดูดเพศตรงข้าม ทำร่างกายของผู้หญิงให้เป็นวัตถุ และรูปกายเท่านั้นที่เป็นสิ่งสำคัญ เห็นได้มากในงานโฆษณา

ที่มักจะบอกว่า ผู้หญิงต้องทำรูปร่างและหน้าตาให้ดีเสมอถึงได้รับการยอมรับจากสังคม (ผู้ชาย) และจะมีชีวิตและอนาคตที่ดี ประสบความสำเร็จในชีวิต สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนความคิดที่ว่า ผู้หญิงต้องพึ่งผู้ชาย ต้องได้รับการยอมรับจากผู้ชายก่อน แสดงให้เห็นอุดมการณ์ของความเป็นหญิงที่ว่า การมีคู่ครองเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาสำหรับผู้หญิง การเป็นโสดหรือเป็นหม้ายเป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาสำหรับผู้หญิง. (กมลทิพย์ จิงเลิศศิริ, 2558, น. 22)

ลักษณะเช่นเดียวกันนี้ยังปรากฏในวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ในยุคสมัยต่อมา วิสิฐ รัตติยา (2557) อธิบายว่า ความงามของผู้หญิงคือตัวชี้วัดในคุณค่าของตัวเธอว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ในบทบาทของการเป็นผู้ถูกมอง (Spectacle) โดยที่ความงามมักถูกประเมินตามเกณฑ์อุดมคติและร่างกายธรรมชาติ (Naturalistic Body) ซึ่งเมื่อไม่ผ่านการถูกควบคุมก็จะเป็นที่ยอมรับ ในปัจจุบันการให้ความสำคัญกับความงามเป็นหลักยังคงเป็นประเด็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันไป โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับความงามในลักษณะที่สามารถใช้ต่อรองหรือเพิ่มความได้เปรียบและสร้างโอกาสให้กับผู้เป็นเจ้าของรูปลักษณ์นั้นมากขึ้น เกิดเป็น “กระบวนการกลายเป็นสินค้า” กล่าวคือ ความงามในกระแสนิยมที่เข้มข้น สตรีที่มีรูปสัณฐานและคุณสมบัติสามารถผันสิ่งที่เปี่ยมนามธรรมเช่นเดียวกับพลังงานให้เป็นสินค้าได้ (สุจิตรา อรุณพิพัฒน์, 2550, น. 208) ซึ่งเป็นสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปในสังคมไทยและสังคมโลก กระบวนการกลายเป็นสินค้านี้กล่าวสอดคล้องกับการมองผู้หญิงเป็น “วัตถุแห่งความงาม” เพราะเมื่อเป็นวัตถุจึงกลายเป็นสินค้าได้ ความงามของผู้หญิงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่นอกเหนือจากผู้หญิงจะต้องรักษาให้คงไว้แล้ว ยังเป็นเครื่องดึงดูดคล้ายภาพลักษณ์ของสินค้าเพื่อให้ผู้ชายให้ความสนใจในการเลือกคู่ครองอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาคำร้องในที่นี้ต่อไปว่า “หรือเธอต้องการคนหล่อ รูปร่างของพี่ก็ดีพอ” จะเห็นว่าเนื้อความแสดงให้เห็นถึงอำนาจในการเลือกคู่ครองที่ตรงตามความต้องการของตนเองหรือเสมอกับความงามของตนเอง ทั้งยังแสดงถึงสิทธิในการเลือกแต่งงานหรือไม่แต่งงานอีกด้วย นอกจากนี้ยังสื่อถึงค่านิยม “ความหล่อ” หรือความงามของฝ่ายชายด้วยเช่นกัน เนื้อเพลงในตอนนี้อย่างน้อยแสดงให้เห็นว่าค่านิยมรูปลักษณ์ภายนอกดังกล่าวนี้นั้นครอบคลุมทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย การที่ผู้ประพันธ์แต่งคำร้องในเชิงการตั้งคำถามถึงเหตุผลที่ตัวละครฝ่ายหญิงในเพลงยังไม่แต่งงานทั้งที่รูปลักษณ์และอายุน่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมแล้วด้วยประเด็นความต้องการ “คนหล่อ” นั้น อาจอนุมานได้ว่าฝ่ายหญิงในสังคมไทยก็มีแนวคิดในการประเมินคุณค่าฝ่ายชายด้วยการพิจารณาจากรูปลักษณ์ภายนอกเช่นเดียวกับที่ฝ่ายชายกระทำต่อฝ่ายหญิง หรืออีกนัยหนึ่ง เมื่อฝ่ายชายมีโลกทัศน์ที่ประเมินค่าฝ่ายหญิงจากความสวยงามแล้ว อาจมีความคิดว่าผู้หญิงในสังคมเดียวกันก็จะมีโลกทัศน์ที่เลือกคู่ครองฝ่ายชายจากความงามภายนอกเช่นเดียวกัน จากแนวคิดผู้ชายต้องการหญิงงามซึ่งน่าจะสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าผู้หญิง “ต้องการคนหล่อ” ผู้ประพันธ์จึงสะท้อนผ่านพฤติกรรมของตัวละครชายในเนื้อเพลงที่นำเสนอตนเองว่ามีรูปร่างหน้าตาดี ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับคุณสมบัติมากพอที่จะ “ชวน” ผู้หญิงที่หมายปองให้แต่งงานด้วยได้โดยง่ายด้วยเช่นกัน

เนื้อเพลงอีกท่อนหนึ่งที่คล้ายกับการแสดงความหวังดีว่าอยากให้ผู้หญิงได้มีคู่ครอง แต่ในขณะเดียวกันก็แฝงแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงการมองผู้หญิงเป็น “วัตถุ” หรือ “วัตถุแห่งความงาม” คือ คำร้องว่า “ประเดี๋ยวก็แก่เกินกาลเหมือนเรือขึ้นคานเกยท่า”

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2551) นำเสนอความหมายของสำนวน “ขึ้นคาน” ผ่านการเผยแพร่บทวิทยุรายการ “รู้ รัก ภาษาไทย” ไว้ว่า

ขึ้นคาน เป็นสำนวน หมายความว่าถึง มีอายุเลยวัยแต่งงานแล้ว แต่ยังไม่ได้แต่งงาน. เดิมเป็นคำที่มีความหมายในเชิงเยาะเย้ยเล็กน้อย. เพราะแต่โบราณมานิยมให้ผู้หญิงแต่งงานเพื่อให้มีผู้ดูแลและป้องกันภัย. ผู้หญิงที่ไม่แต่งงานอาจจะเป็นเพราะหาผู้ที่คู่ควรหรือถูกใจไม่ได้ เช่นเพื่อนเรานี้คงจะขึ้นคานแน่ ๆ อายุเกือบ 40 แล้ว ยังไม่พบใครถูกใจเลย. คำว่า ขึ้นคาน เป็นสำนวนมาจากการเรียกเรือที่ยกขึ้นพาดไว้บนคานเพื่อซ่อมรอยรั่ว ยาชัน ทาน้ำมันใหม่. ในตอนนั้นเรือจึงใช้ประโยชน์ไม่ได้ ค้างเติงอยู่บนคาน. ต่อมาจึงนำคำว่า ขึ้นคาน มาเปรียบกับหญิงที่มีอายุมากและอยู่เป็นโสด. คานคำนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับไม้คานที่ใช้หาบของ. (ย่อหน้าที่ 1-2)

การนำคำว่าขึ้นคานมาเปรียบเปรยหรือหยอกล้อผู้หญิงที่ไม่ได้แต่งงานเท่ากับเป็นการแสดงโลกทัศน์ว่าผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุหรือสิ่งของเครื่องใช้จึงนำไปเปรียบเทียบกับเรือ ดังนั้นผู้หญิงดำรงชีวิตจนเลยวัยอันสมควรแล้วมีคู่ครองแล้วแต่กลับยังไม่ได้แต่งงานตามค่านิยมจึงมีค่าเทียบเท่ากับวัตถุที่ “หมดเวลาใช้งาน” ต้องนำขึ้นไปไว้บนคานอย่างเรือที่เจ้าของไม่ต้องการใช้งานอีก ผู้หญิงในลักษณะที่นำมาเปรียบนี้ก็เช่นเดียวกันกับสภาพของเรือนั้น คืออาจจะไม่มีใครสนใจมองอีก แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ที่ตัดสินและประเมินค่าผู้หญิงเทียบเคียงกับวัตถุสิ่งของเท่านั้น คือการมีโลกทัศน์ว่าผู้หญิงก็เหมือนกับเรือนั่นเอง

ความแก่ชราของผู้หญิงเป็นเรื่องน่าขัน ขวนอับอาย

การแต่งเพลงที่มีเนื้อความทำนองเกี่ยวพาราสีผู้หญิงโดยตรงไปตรงมาดังปรากฏในเนื้อเพลงนี้ไม่เพียงแต่นำเสนอใจความที่เกี่ยวกับการแสดงออกถึงความสนใจระหว่างเพศที่มีต่อกันแล้ว ยังมีลักษณะของการหยอกล้อหรือ “ล้อเล่น” ซึ่งกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันหรือหยอกล้อประกอบกับการเกี่ยวพาราสีนี้เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บรรยากาศการนำเสนอความต้องการของตัวละครฝ่ายชายดูเบาบางลง เนื่องจากหากฝ่ายชายแสดงออกอย่างชัดเจนหรือโจ่งแจ้งเกินไปว่าสนใจหรือปรารถนาที่จะให้ฝ่ายหญิงสนใจหรือเลือกตนเป็นคู่ครองโดยขาดวาทีศิลป์ ด้วยข้อความเดียวกันกับเนื้อเพลง เนื้อความอาจกลายเป็นความตึงเครียดจางจืดฝ่ายหญิงเกินไปจนอาจทำให้เกิดความขุ่นข้องหมองใจระหว่างกัน ผู้ประพันธ์จึงใช้กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันเพื่อคลี่คลายความตึงเครียดของการสื่อสาร

อย่างไรก็ตาม การสร้างอารมณ์ขันหยอกล้อในเพลงขวนน้องแต่งงานนี้ เป็นการหยอกล้อที่ไม่ได้กระทำเพื่อความสนุกสนาน แต่เป็นการกระทำเพื่อหวังผลสัมฤทธิ์ในการเกี่ยวพาราสี และกระทำด้วยการนำเสนอคุณลักษณะบางประการของอีกฝ่ายที่ถูกประเมินค่าจากสังคมแล้วว่า “ไม่ปกติ” นั่นคือรูปลักษณะของผู้หญิงที่อายุกำลังจะเลยวัยที่สังคมกำหนดว่าควรแต่งงาน กรณีดังนี้จึงเป็นการหยอกล้อที่ใช้ “ข้อด้อย” ตามมาตรฐานสังคม มาวิพากษ์วิจารณ์และทำให้เป็นเรื่องขวนหัว จนกลายเป็นการใช้ “วัจนกรรมเสียดสี” เพื่อความตลกขบขันอยู่ในที่ซึ่งวัจนกรรมเสียดสีนี้เป็นลักษณะการสร้างอารมณ์ขันลักษณะหนึ่งที่มีความนิยมไม่น้อย

อุมาภรณ์ สังขมาน (2559) อธิบายไว้ว่า วัจนกรรมเสียดสีเพื่อสร้างความตลกขบขันนั้น แม้ผู้แสดงจะใช้วัจนกรรมประเภทนี้เพื่อสร้างความบันเทิงให้กับผู้ฟังเป็นสำคัญ แต่ในบริบทของการแสดงก็ยังคงเป็นการกล่าวถ้อยคำเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของผู้อื่นเช่นเดียวกับการเสียดสีในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป สัมพันธ์กับลักษณะการใช้ชั้นเชิงทางภาษาในเพลง “ขวนน้องแต่งงาน” ที่นำเสนอส่วนที่ไม่น่าพึงใจของคู่สนทนาในมุมตลกขบขันกลายเป็นที่นิยม โดยไม่คำนึงถึงว่าผู้ถูกล้อหรือผู้เป็นเจ้าของร่างกายที่ถูกนำมาวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงตลกขบขันนั้นจะมีความรู้สึกอย่างไร

เนื้อเพลง “ประเดี๋ยวก็แก่เกินกาล เหมือนเรือขึ้นคานคอยท่า ใครจะมาเมียงมองและหมายตา ในวัยชรา หย่อนยาน” แสดงการกล่าวกระเช้าจากตัวละครฝ่ายชายด้วยคำว่า “แก่” และ “หย่อนยาน” ซึ่งเป็นคำไม่รื่นหูสำหรับผู้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ หากสถานการณ์การสื่อสารนี้เป็นการสนทนาโดยตรงเฉพาะหน้าระหว่างบุคคล ฝ่ายหญิงย่อมเกิดความรู้สึกไม่พอใจเป็นอย่างมากเนื่องจากการวิพากษ์วิจารณ์รูปลักษณะอย่างค่อนข้างรุนแรง แต่เมื่อสถานการณ์ดังกล่าวปรากฏอยู่ในบทเพลง ผู้ประพันธ์ย่อมสามารถอ้างถึงเจตนาเข้าหยอกเพื่อให้นำเสนอประกบกับองค์ประกอบทางดนตรีต่อไปได้ และการนำเสนอดังกล่าวก็ประสบความสำเร็จโดยไม่เกิดข้อพิพาทในเชิงดูหมิ่นหรือไม่ให้เกียรติผู้หญิงแต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากความนิยมของเพลงชวณน้องแต่งงานที่มีมาอย่างยาวนาน แสดงให้เห็นโลกทัศน์ของคนในสังคมไทยที่มีต่อผู้หญิงที่เริ่มมีอายุมากกว่าลักษณะทางการภาพที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะผิวหน้าที่เปลี่ยนจากความเต่งตึงในวัยสาวกลายเป็นความหย่อนคล้อยตามวัยเมื่ออายุมากขึ้นนั้นเป็นเรื่องขวนขวาย ซึ่งอาจทำให้ผู้หญิงเกิดความอับอายเมื่อรูปลักษณ์ของตนเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

ไตรภูมิ : ผู้หญิงไม่แต่งงานถือเป็นบาป

“แต่งงานเถิดน้อง อย่างมัวแต่มองข้ามผ่าน
เดี๋ยวตายไปยมบาลไม่สงสาร อดขึ้นสวรรค์เลยหนอ”

จากเนื้อเพลงข้างต้นเห็นได้ว่าการนำคติเรื่องนรกสวรรค์จากไตรภูมิพระร่วงมาใช้เป็นหลักในการอบรมสั่งสอนหรือเตือนใจคนในสังคม โดยเฉพาะการนำเสนอว่าหากในระหว่างมีชีวิต มนุษย์ทำสิ่งที่ถูกต้อง ประพฤติดี ประพฤติชอบ สร้างสมบุญกุศล เมื่อเสียชีวิตแล้ววิญญาณจะได้ขึ้นสวรรค์ ในทางกลับกันหากมนุษย์ประพฤติไม่ดี ทำผิด คิดร้าย สร้างบาป เมื่อเสียชีวิตแล้ววิญญาณก็ต้องรับโทษทัณฑ์ในนรก ตามเนื้อความในไตรภูมิพระร่วง ความว่า

“ฝูงสัตว์อันไปเกิดในที่ร้ายที่เป็นทุกข์ลำบากใจ เขานั้นเพื่อใจเขาร้ายและทำบาปด้วยใจอันร้าย”

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 14)

“ฝูงสัตว์ทั้งหลายอันได้กระทำบาป (ด้วยกาย) ด้วยปาก ด้วยใจ ดังกล่าวแล้วนี้ ย่อมได้ไปเกิดในจุรธาบายมีอาทิจือนรกใหญ่ 8 ชุมชนั้น”

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 20)

สำหรับ “ยมบาล” ที่ปรากฏในคำร้องว่า “เดี๋ยวตายไปยมบาลไม่สงสาร อดขึ้นสวรรค์เลยหนอ” แสดงให้เห็นถึงความเชื่อตามคติไตรภูมิที่กล่าวถึงผู้มีอำนาจในนรกภูมิที่ทำหน้าที่ตัดสินบาปบุญผู้ที่เสียชีวิตว่าควรตกนรกหรือขึ้นสวรรค์ ซึ่งในไตรภูมิพระร่วงได้ระบุว่าผู้นั้นคือ “พระญายมราช”

“พระญายมราชนั้นทรงธรรมนักหนา พิจารณาถ้อยความอันใดใดแลบังคับโทษแลจำเลยนั้นด้วยสัตย์ชื่อแลชอบธรรมทุกอันทุกเมื่อ ผู้ใดตายย่อมไปให้พระญายมราชก่อน พระญายมราชจึงถามผู้นั้น(ว่า)ยังคงได้กระทำบุญกระทำบาปฉนั้นใด แลมีแรงค้ำนึ่งดู แลมีงว่โดยสัตย์จริง”

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 24)

การนำนรกสวรรค์รวมทั้งการเอ่ยอ้างถึงยมบาลในเนื้อเพลงท่อนนี้ แสดงให้เห็นว่าความเชื่อเรื่องการมีอยู่ของนรกสวรรค์ตามคติไตรภูมิของไทย ยังคงมีอิทธิพลที่เข้มแข็งและมีน้ำหนักมากพอที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการ

โน้มน้าวความคิดคู่สนทนา แม้ในเนื้อเพลงนี้จะเป็นเพียงการโน้มน้าวหรือหวานลุ่มเชิงเข้าหยอกที่อาจมีนัยของการขูหรือกดดันเจืออยู่เล็กน้อยก็ตาม

การนำคติไตรภูมิมาเป็นเครื่องมือโน้มน้าวให้ผู้หญิงแต่งงานจึงสะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับการแต่งงานในสังคมไทยแต่เดิมว่า “การไม่แต่งงานถือเป็นบาป” ดังคำร้อง “อดขึ้นสวรรค์เลยหนอ” เพราะตามคติในไตรภูมินั้นวิธีการที่จะทำให้วิญญาณของมนุษย์ขึ้นสวรรค์ได้คือต้องทำบุญ แต่ถ้ามนุษย์ทำบาปจะไม่สามารถขึ้นสวรรค์ได้จนทำให้ไม่สามารถขึ้นสวรรค์ได้ ดังนั้นเมื่อคำร้องระบุว่าการไม่แต่งงานไปจนตลอดอายุขัยทำให้ไม่สามารถขึ้นสวรรค์ได้จึงหมายความว่า การไม่ได้แต่งงานนั้นมีค่าเทียบเท่าการประพฤติชอบหรือสร้างบาปกรรมในชีวิตนั่นเอง

ผู้หญิงต้องประพฤติตนตามกรอบของสังคม

เนื้อเพลง “ชวนน้องแต่งงาน” เป็นการสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของคนไทยที่มีต่อผู้หญิงโดยผ่านมุมมองของผู้ประพันธ์ที่ใช้ตัวละครชายในเนื้อเพลงเป็นสื่อ แสดงให้เห็นถึงแนวคิดร่วมหลายประการที่ปรากฏในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน แต่เมื่อพิจารณาภาพรวมทั้งการเสนอเนื้อเพลงด้วยคำเรียกที่แสดงถึงโลกทัศน์ชายเป็นพี่หญิงเป็นน้อง คำร้องในช่วงแรกที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดช่วงอายุที่เหมาะสมแก่การแต่งงานของผู้หญิง รวมไปถึงการใช้ภาษาเกี่ยวพาราสีกึ่งหยอกล้อด้วยการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับบุคลิกในวัยชราของฝ่ายหญิงสะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงของคนไทยว่า “ผู้หญิงจะต้องประพฤติตนตามกรอบของสังคม” เท่านั้นจึงจะได้รับการยอมรับ แม้แต่เรื่องการแต่งงานซึ่งในปัจจุบันเป็นสิทธิส่วนบุคคลยังตกอยู่ในสถานการณ์ที่พร้อมจะถูกสังคมประเมินค่าด้วยอายุ ด้วยแนวคิดเชิงท้วงติงดังคำร้องว่า “ประเดี๋ยวก็แก่เกิน” และยังถูกกำหนดหรือกดดันด้วยการอ้างอิงความเชื่อทางศาสนา คือคติไตรภูมิที่นำเสนอราวกับ “ความโสด” นั้นเสมอด้วยบาป ทำให้ต้องดำเนินชีวิตโดยปฏิบัติตาม “กรอบ” ของสังคมอยู่ตลอดเวลา ผู้หญิงไทยในอดีตจึงไม่สามารถเป็นอิสระจากค่านิยมทั่วไปได้ แม้แต่การเลือกวางแผนครอบครัวหรือการมีคู่ครอง สอดคล้องกับการศึกษาของ วรธิดา สัตยานุศักดิ์กุล (2562) ที่กล่าวถึง “อำนาจอิศระเหนือหญิง” ของผู้ชาย นั่นคือ ผู้หญิงจะต้องอยู่ภายใต้อำนาจอิศระนี้ตั้งแต่เกิดจนตาย โดยเริ่มตั้งแต่เกิด ผู้หญิงต้องอยู่ภายใต้อำนาจอิศระของบิดา จนกระทั่งแต่งงานอยู่ภายใต้อำนาจอิศระของสามี (วรธิดา สัตยานุศักดิ์กุล, 2562, น. 73-74) ค่านิยมที่ทำให้ผู้หญิงไม่มีสิทธิในชีวิตของตนเองได้เลย ถึงระดับที่ “กฎหมายให้สิทธิบิดามารดาและสามีมีอำนาจเหนือหญิงนั้นสามารถที่จะขายหรือยกให้ใครก็ได้โดยไม่ต้องถามความสมัครใจของหญิง” (วรธิดา สัตยานุศักดิ์กุล, 2562, น. 75) ซึ่งอำนาจอิศระนี้เองที่เป็นรากฐานของโลกทัศน์ที่กดให้ผู้หญิงถูกผลักดันให้ใช้ชีวิตตามกรอบของสังคม และตอกย้ำโลกทัศน์ชายเป็นใหญ่ของสังคมไทยอย่างชัดเจน สามารถที่จะขายหรือยกให้ใครก็ได้โดยไม่ต้องถามความสมัครใจของหญิง” (เรื่องเดียวกัน, น. 75) ซึ่งอำนาจอิศระนี้เองที่เป็นรากฐานของโลกทัศน์ที่กดให้ผู้หญิงถูกผลักดันให้ใช้ชีวิตตามกรอบของสังคมและตอกย้ำโลกทัศน์ชายเป็นใหญ่ของสังคมไทยอย่างชัดเจน

บทสรุป

เพลงคือบันทึกที่เก็บเรื่องราวของสังคมและโลกทัศน์ของคนยุคสมัยที่ประพันธ์เนื้อเพลงนั้น ๆ ในลักษณะของ “ภาษา” ที่ถ่ายทอดผ่านกระบวนการคิดของผู้ประพันธ์ในฐานะผู้ใช้ภาษาที่อยู่ร่วมในสังคมที่มีแนวคิดบางประการร่วมกัน โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งของไทยที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นการบอกเล่าวิถีชีวิตหรือสภาพสังคมเป็นหลัก คำร้องหรือเนื้อเพลงของเพลงลูกทุ่งจึงเป็นรูปแบบภาษาที่สะท้อนโลกทัศน์ของสังคมไทยได้ โดยเฉพาะเพลงที่ได้รับ

ความนิยมเป็นอย่างสูงจากผู้เสพหรือผู้ฟังเพลง ดังเช่นเพลง “ชวนน้องแต่งงาน” ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างยิ่งในสังคมไทย โดยเฉพาะประโยคที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ “ทำไมน้องไม่แต่งงาน” เนื้อเพลงแสดงให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงและการแต่งงานของคนไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงในสังคมไทยถูกกดทับด้วยโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงประการหนึ่ง นั่นคือ “ผู้ชายอยู่เหนือผู้หญิง” ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอด้วยคำเรียกฝ่ายชายเป็นพี่ ฝ่ายหญิงเป็นน้อง อันเนื่องมาจากค่านิยมการกำหนดอายุคู่ครองที่แตกต่างกัน อีกทั้งฝ่ายชายยังเป็นฝ่ายที่สามารถเกี่ยวพาราสีฝ่ายหญิงได้ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ความซาะและความรุ่มโรยหย่อนยานของรูปร่างหน้าตา ทั้งที่เรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้หญิงหรือคนทั่วไปทุกเพศไม่น่าจะพึงพอใจ แต่ผู้ชายสามารถใช้กลวิธีดังกล่าวด้วยการใช้คำไม่รื่นหู เช่น คำว่า “แก่” “หย่อนยาน” มาหยอกหรือ “ล้อ” ให้ผู้หญิงรู้สึกไม่ดีหรือได้รับผลกระทบจากการโน้มถ่วงด้วยการเสนอให้หลบเลี่ยงสิ่งอันไม่พึงปรารถนา ซึ่งการใช้ภาษาในลักษณะนี้ค่อนข้างแสดงถึงการไม่ให้เกียรติ ไม่ถนอมน้ำใจ และแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีสิทธิในการต่อรองน้อยกว่า หรือมีสถานภาพที่เป็นรองกว่าในการอภิปรายหรือวิพากษ์กันในเรื่องการแต่งงาน การใช้ภาษาของฝ่ายชายจึงสามารถกดดัน ล้อเลียน หรือบางขณะอาจมีนัยของการดูหมิ่นฝ่ายหญิงได้อย่างอิสระมากกว่าที่ฝ่ายหญิงจะมีโอกาสแสดงออกต่อฝ่ายชาย ทั้งยังสะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงจากมุมมองของผู้ชายไทยว่า “ผู้หญิงเป็นวัตถุแห่งความสวยงาม” ทำให้การนำเรื่องรูปร่างที่ผิดไปจากมาตรฐานนิยมมาเป็นข้ออ้างหรือเป็นเครื่องมือในการเสียดสีผู้หญิงเพื่อสนองความต้องการในการเกี่ยวพาราสีของฝ่ายชาย ดังที่ปรากฏในเนื้อเพลงลูกทุ่งยอดนิยมอย่างเพลง “ชวนน้องแต่งงาน” แต่หากพิจารณาต่อเนื่องถึงการพัฒนาเพลงลูกทุ่งจนถึงสมัยปัจจุบันนี้แล้ว พบว่ามีเพลงลูกทุ่งบางเพลงที่แสดงออกถึงการ “โต้กลับ” โลกทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงและการแต่งงานที่เคยปรากฏในเพลงลูกทุ่งที่สืบทอดมาจากยุคเก่า อาทิ เพลง “มีทองท่วมหัวไม่มีฟัวก็ได้” ของ จ๊ะ อาร์สยาม หรือ จ๊ะ นงผณี มหาดไทย ซึ่งมีเนื้อความสื่อถึง การไม่ยี่หระในการมีคู่ครองของเพศหญิง หากมีฐานะที่ร่ำรวยมั่นคงแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องแต่งงานมีคู่ครองตามขนบนิยมแบบเก่าก็ได้ ดังความในเนื้อเพลงว่า “อยู่กับเพื่อนกับฝูงได้ นี่ เงินทองเราก็มีไม่เห็นต้องจ้อ แคผู้ชายกะโหลกกะลา ไม่ใช่ป่าไม่ใช่พ้อ ไม่จ้อให้เปลืองน้ำลาย มีทองท่วมหัวหรือใหญ่เท่าหัวไม่มีฟัวก็ได้ ไม่ตายหรือกหนา ไม่หรือกหนา ถ้าไม่มีฟัว มีทองท่วมหัวแล้วไม่มีฟัวไม่ต้องกลัว มีทองท่วมหัวหรือใหญ่เท่าหัวไม่มีฟัวก็ได้” แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางความคิดและโลกทัศน์ของผู้หญิงที่ต้องการแสดงออกถึงสิทธิในการต่อรอง และพยายามนำตนเองให้หลุดออกจากค่านิยมทางสังคมที่กดทับมานานผ่านการนำเสนอเนื้อหาในเพลงลูกทุ่งด้วยนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ จิงเลิศศิริ. (2558). *วาทกรรมความเป็นหญิงกับความงามในสังคมไทย*. (ศิลปนิพนธ์ปริญญาศิลปบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- กลุ่มใจ “ทำไมน้องไม่แต่งงาน” หญิงไทยจบตรี 60% ครองโสด. (26 กุมภาพันธ์ 2563). *ไทยรัฐออนไลน์*, ค้นคืนจาก <https://www.thairath.co.th/business/market/1780603>
- ตัวอย่าง รถไฟฟ้า มาหานะเธอ (Official Trailer). (2552). ค้นคืนจาก <https://youtu.be/ZSMUF8izOJM>.
- ทับทิม ชัยชนะ. (2559). *บทบาทของผู้หญิงสามัญในเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- น.ม.ส. (พระราชวรพงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์). (2543). นิทานเวตาล. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบุ๊ค.
- บุษกร บุษปธำรง. (2564). ทำไมน้อง (ไม่) แต่งงาน. ค้นคืนจาก https://www.creativethailand.org/view/article-read?article_id=32856&lang=RC-MAY-19
- ประสิทธิ์ แยมศรี. (2548). ภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทยในเพลงลูกทุ่ง : ศึกษากรณีเพลงแนวคาเฟ่. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช. (2558). บทละครเรื่องรามเกียรติ์. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. (2540). บทละครนอกสังข์ทอง. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. (2555). บทละครเรื่องอิเหนา. กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาคาร.
- ภาชินี เต็มรัตน์. (2555). คำสรรพนามแทนตัวผู้พูด ในพื้นที่พหุวัฒนธรรมชายแดนใต้. วารสารรัฐสมัย, 33(2), 78 -89.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2553). ศกุนตลา. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- แม่คะ ลูกไม้เข้าใจ : ข้างหลังภาพ. (2563). ค้นคืนจาก <https://www.youtube.com/watch?v=Vngi-BkMuV8>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยสุโขทัย ไตรภูมิภษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรวิภา สัตยานุศักดิ์กุล. (2562). หญิงร้าย. กรุงเทพมหานคร: ยิปซี กรุ๊ป.
- วรราชต์ มหามนตรี. (2557). โลกทัศน์ของคนไทยจากภษิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิสิษฐ์ คิดคำส่วน. (2557). วาทกรรมความขาว : อัตลักษณ์ความงามของผู้หญิงลาวในวัฒนธรรมสมัยนิยม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศศิวิมล วรณศิริ ปวีณวัฒน์. (2563). ทำไมน้องไม่แต่งงาน? ผลกระทบของการศึกษาต่อการตัดสินใจแต่งงานและมีลูกของผู้หญิงไทย. ค้นคืนจาก <https://www.pier.or.th/abridged/2020/04/>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป). ขึ้นคาน (29 เมษายน 2551). ค้นคืนจาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledge=ขึ้นคาน-29-เมษายน-2551>
- สุจิรา อรุณพิพัฒน์. (2550). เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการผลิตนางงาม: กรณีศึกษาการประกวดนางสาวไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เสฐียรโกเศศ. (2531). ประเพณีเนื่องในการแต่งงานบ่าวสาว. กรุงเทพมหานคร: แม่คำผาง.
- เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน. (2555). กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาคาร.
- ห้องสมุดดิจิทัลวัชรญาณ. (ม.ป.ป.). ตอนที่ 10 ท้าวอุทุมพรราชถวายนางศรีสุดาแก่พระอุณรุท. ค้นคืนจาก <https://vajirayana.org/บทละครเรื่อง-อุณรุท/ตอนที่-10-ท้าวอุทุมพรราชถวายนางศรีสุดาแก่พระอุณรุท>
- อารีวรรณ หัสติน. (2558). สุนทรียะในประเพณีการแต่งงาน: การวิพากษ์แบบโพสต์โมเดิร์น. วารสารกระแสนวัฒนธรรม, 16(2), 60-72.
- อุมาภรณ์ สังขมาน. (2559). กลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมเสียดสีเพื่อสร้างความตลกขบขันของไทย. วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 23(1), 154-178.
- Bradley, D. B. (2514). อักษรอาหรับศรีบท. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.